

59 נדות חיות מתבנישות שאפילו בשעת מיתתן נהגין בהן מנהג שונה
 60 משאר הנשים, וטומאתן נזכרת. לכך התקינו, שיהו מטבילין את
 61 הכלים והבגדים על גבי גבי (שנגעו) בכל הנשים סמוך למיתתן, ואף
 62 באינן נדות, מפני כבודן של נדות חיות. וכן פראשונה היו מטבילין
 63 את הכלים ובגדים רק על גבי זבין מתין - שמתו בזיבתם, והכלים
 64 נגעו בהם סמוך למיתתם, והיו זבין מתין מתבנישין שאף במיתתם
 65 שונים הם משאר אנשים. לכך התקינו שיהו מטבילין על גבי כל
 66 האנשים - שכלים שנגעו בכל מת סמוך למיתתו, ואף שאינו זב,
 67 צריכים טבילה, מפני כבודן של זבין חיים.

משנה

68 המשנה מבארת דיני טומאת דם היוצא מן המקור בשעת מיתה:
 69 האשה שמתה ויצאה ממנה רביעית הלוג דם מן המקור, רביעית
 70 זו מטמאה במגע משום פתם של נדה אף במשהו ממנה, כדם היוצא
 71 בחייה. וגם מטמאה באהל ברביעית שלמה, כדם היוצא לאור
 72 מיתה. רבי יהודה אומר, אינה מטמאה משום פתם, מפני שהדם
 73 נצקק מהמקור רק משמתה (לאחר שמתה), ואינה נדה בראייה
 74 שלאחר מיתה.
 75 מוסיפה המשנה: ומוזה רבי יהודה ביושבת על משבר שכרעה
 76 ללדת ומתה ויצאה ממנה רביעית דם מן המקור, שהיא מטמאה
 77 אף במשהו משום פתם, שתולין שדם זה נעקר מחיים מחמת הלידה.
 78 אמר רבי יוסי, הואיל ונעקר מחיים, לפיכך אין זה רביעית דם המת
 79 ואינה מטמאה באהל.

נמרא

80 שנינו במשנה, שרבי יהודה חולק על תנא קמא ומטהר משום כתם,
 81 מפני שדם הנעקר לאחר מיתה אינו טמא בטומאת נדה. מקשה
 82 הגמרא: מכלל - מדברי רבי יהודה משמע דתנא קמא קבר שאף
 83 על גב דנעקרו דם רק משמתה, מטמאה משום פתם, וכיצד ניתן
 84 לומר כך, והרי ודאי שאין טומאת נדה אלא מחיים. מתרצת הגמרא:
 85 אמר זעירי, אמנם האשה אינה נדה מחמת דם זה, שאין ראייה לאור
 86 מיתה, אך נחלקו בטומאת הדם עצמו אף שנעקר לאחר מיתה, משום
 87 נגיעתו במקור מחיים, ובדין מקור מקומו קמא איכא בינייהו -
 88 נחלקו תנא קמא ורבי יהודה בדין הרחם שהוא מקור הדמים באשה,
 89 האם הוא נחשב מקום טמא וכל דם הבא דרכו טמא שנגע בו. לתנא
 90 קמא המקור טמא, ולכן אף שנעקר לאחר מיתה שאז אין נחשב
 91 לראייה, מכל מקום טמא שנגע במקור, ולרבי יהודה אין המקור
 92 טמא. ולכן כשנעקר הדם אחר מיתה שאינה ראייה, אינו טמא.
 93 שנינו במשנה, בדעת רבי יהודה המטהר דם הנעקר לאחר מיתה
 94 מטומאת נדה: ומוזה רבי יהודה ביושבת על משבר ומתה ויצאה
 95 ממנה רביעית דם, שהיא מטמאה משום כתם. אמר רבי יוסי, לפיכך
 96 אינה דם המת ואינה מטמאה באהל.
 97 מקשה הגמרא: מכלל - מדברי רבי יוסי החולק בדם היוצא מיושבת
 98 על המשבר ומתה, ומטהרו מטומאת אהל משום שנעקר מחיים,
 99 משמע דתנא קמא (רבי יהודה) קבר, שפאהל נמי מטמא כדם
 100 המת, וכיצד ניתן לומר כך, והרי ודאי שאין טומאת מת אלא בנעקר
 101 לאחר מיתה.
 102 מתרצת הגמרא: אמר רבי יהודה, הכל מודים בדם שידוע בו שנעקר
 103 כולו מחיים שאין בו טומאת מת, אלא דם תבוסה איכא בינייהו -
 104 דם שיצא בשעת מיתה, וספק אם נעקר כולו מחיים או חלקו מחיים
 105 וחלקו לאחר מיתה, שמשמא מדרבנן כמבואר בברייתא להלן, בכך
 106 נחלקו אם טומאה זו שייכת אף בנידון משנתנו, שלרבי יהודה גם בדם
 107 שיצא מהיושבת על המשבר יש להסתפק כדם תבוסה ומטמא. ולרבי
 108 יוסי אינו כדם תבוסה, שכיון שיצא שכרעה לילד ודאי שנעקר
 109 מחיים ואינו מטמא.
 110 מביאה הגמרא ברייתא המבארת האופן שמשמא מדרבנן ולא
 111 מדאורייתא: דתנא, איהו דם תבוסה שנמנה (אהלות פ"ב מ"ב) בין
 112 הדברים המטמאים באהל. פירש רבי אלעזר ברבי יהודה, הרוג
 113 המשך בעמוד קכט

1 ויקדש עצמו להתנהג בצניעות בשעת תשמיש. אמרו לו אנשי
 2 אלכסנדריא, הרבה עשו בן ולא הועילו. אמר להם, אכן אין די בכך,
 3 אלא גם יבקש רחמים ממי שהבנים שלו, שנאמר (תהילים קכו
 4 ג) 'הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הקטן', כלומר, שמתנת ה' היא,
 5 ועל כן יבקש רחמים מה'. שואלת הגמרא: אם כן שתלוי בבקשת
 6 רחמים, מאי קא משמע לן - למה אמר להם לישראל אשה הוגנת
 7 ולקדש עצמו. משיבה הגמרא: דהא בלא הא - שזה בלא זה, והיינו
 8 בקשת רחמים בלא השתדלות זו, לא סגי - אינה מועילה לכך.
 9 מבארת הגמרא דרשת הפוסק. שואלת הגמרא: מאי 'שכר פרי
 10 הקטן', משיבה הגמרא: אמר רבי תמא ברבי חנינא, בשכר
 11 שמשחין עצמן מלהזרע, בבטן בשעת תשמיש, כדי שתזרע אשתו
 12 תחילה, נותן לו הקדוש ברוך הוא שכר פרי הקטן - שכר על
 13 שמשחין עצמם בבטן, ומהו שכרן, בניו זכרים, כמו שנאמר 'נחלת ה'
 14 בנים'.
 15 שנינו במשנה: בית שמאי אומרים [ובו'], כל הנשים המתות דינן
 16 סמוך למיתתן כנדות. ובית הלל אומרים, אין דין נדה אלא כשמתה
 17 נדה.
 18 מבררת הגמרא: מאי מעמייהו דבית שמאי שאף הטהורות דינן
 19 סמוך למיתתן כנדות, אי נימא - אם נאמר שטעמם משום דכתוב
 20 (אסתר ד ד) לגבי אסתר המלכה כששמעה שמרדכי קרע את בגדיו
 21 ולבש שק ואפר שמגודל הפחד והבהלה 'ותתחלחל המלכה מאו',
 22 ואמר רב, שהלשון 'ותתחלחל' מלמד שפרקה נדה. והכא נמי -
 23 ואף כאן סמוך ליציאת נשמתה אנב ביערותא דמלאכא דמותא -
 24 מחמת הבהלה והפחד ממלאך המות תוהו - ראתה דם, ולכן אמרו
 25 בית שמאי שהמתות דינן כנדות.
 26 מקשה הגמרא על טעם זה: והאנן תנן לעיל (לט.) במשנה, שאף
 27 שכשהגיע זמנה לראות ולא בדקה עצמה, הרי היא טמאה אף
 28 שבדקה לאחר מכן ונמצאה טהורה, שבדאי ראתה בזמן שרגילה
 29 לראות בו, מכל מקום אם באותו זמן היתה מתחבאת מליסטים או
 30 שהיתה בעיר שתחת מצור, אם בדקה לאחר מכן ולא מצאה דם הרי
 31 היא טהורה, שחזרה שהיא נתונה בה מסלקת את הדמים, ותולים
 32 שאכן לא ראתה. ומבואר שהחרדה מונעת הדם, ואיך נאמר שפחד
 33 מלאך המות גורם לראייה.
 34 מתרצת הגמרא: הא לא קשיא, שיש לחלק בין המקרים, שאכן
 35 פחדא צמית, אך ביערותא מרפא - פחד שהוא דאגה המתמשכת
 36 שאינה באה פתאום, צומת ומכווץ את המקור ועוצר הדם, ולכן
 37 היושבת במצור או הנחבאת מהליסטים, שדאגתה מתמשכת, פחד זה
 38 מסלק הדמים ממנה. מה שאין כן חרדה היינו פחד פתאום, כפחד
 39 מלאך המות שבנידוננו, וכן באסתר שמועת מרדכי הגיעה אליה
 40 פתע פתאום, חרדה זו גורמת שיתרפה ויפתח מקורה ותראה דם.
 41 דוחה הגמרא טעם זה: אלא קשה על טעם זה, מהא (דננן) [דתנא],
 42 שכשם שלבית שמאי כל הנשים המתות נדות, כמו כן בית שמאי
 43 אומרים, כל האנשים המתים דינן כזבין. ובית הלל אומרים, אין
 44 זב אלא מי שמת - שסמוך למיתתו היה זב. ואם אכן טעם בית
 45 שמאי משום פחד מלאך המות הגורם לראייה, הרי באנשים אף אם
 46 יצא מהם זוב על ידי פחד, אינם נטמאים בזיבה, שהרי איקרי פאן -
 47 יש לקרוא כאן מה שלמדה הברייתא לעיל (לה). מהזכות (ויקרא טו
 48 ב) 'איש איש כי יזדה זב מבשרו זובו טמא', שאין טמא אלא כשזב
 49 מבשרו, כלומר מכח אברו, ולא מהקמת אוינסו, כפחד או אינס אחר,
 50 ומכך שבית שמאי מטמאים גם באנשים המתים, אף שראייה שמוחמת
 51 פחד אינה מטמאתם, מוכח שאין טעמם מחמת ראייה הבאה מפחד
 52 מלאך המות.
 53 הגמרא מבארת טעם אחר לבית שמאי: אלא מעמא דבית שמאי
 54 שהנשים המתות נדות, אינו משום ראיית דם לעשותן נדות מן
 55 התורה, אלא תקנת חכמים היא לנהוג בכל המתות כנדות, להטביל
 56 כלידן ובגדיהן שנגעו בהן לפני המיתה, פרתניא, פראשונה קודם
 57 התקנה היו מטבילין פלים ובגדים על גבי נדות מתות - רק אלו
 58 שנגעו בנשים שמתו בנדרתן, שאז מטמאות אדם וכלים בנגיעה, והיו

1 שִׁיצָא מִמֶּנּוּ דָם, בֵּין בְּחַיּוֹ בֵּין בְּמוֹתוֹ – בזמן שאין ידוע אם הוא חי
 2 או מת, ולכן יש סֶפֶק אם בְּחַיּוֹ יֵצֵא כולו, סֶפֶק אם בְּמוֹתוֹ יֵצֵא
 3 כולו, ועוד סֶפֶק אם חלקו בְּחַיּוֹ וְחלקו בְּמוֹתוֹ, וְהוּ דָם תְּבוּסָה
 4 שמתמא מדרבנן.
 5 וְחֻכָּמִים אוֹמְרִים, אין זה דם תבוסה שטומאתו מדרבנן, שהרי יש בו
 6 צד שכולו לאחר מיתה, ודינו ככל ספק טומאה, שאם נולד הספק
 7 בְּרִשּׁוֹת הִיחִיד סֶפֶקוֹ טָמֵא מדאורייתא, ואם נולד בְּרִשּׁוֹת הֶרְבִּים
 8 סֶפֶקוֹ טָהוֹר מדאורייתא. אֵלָּא אִיזְהוּ דָם תְּבוּסָה שטומאתו מדרבנן,
 9 הָרוּג שִׁיצָא הֵימָנוּ רְבִיעִית דָּם וּודאי שאין כולה לאחר מיתה, אלא
 10 חלקה יצאה בְּחַיּוֹ וְחלקה בְּמוֹתוֹ, וְבתנאי שְׁעָדִיין לֹא פָסַק קילוח
 11 הדם, שיצאה הרביעית כאחת ולא טיפה אחר טיפה, שאם הדם
 12 מטפטף אינו טמא, שכל טיפה שיצאה לאחר מיתה בטלה בדם שיצא

13 מחיים, וכדברי חכמים להלן. ונמצא שיש בו סֶפֶק אם רוּבוֹ של דם
 14 זה יצא בְּחַיּוֹ וּמֵיעוּמוֹ בְּמוֹתוֹ, וכן סֶפֶק אם מֵיעוּמוֹ של דם זה יצא
 15 בְּחַיּוֹ וְרוּבוֹ בְּמוֹתוֹ, וְהוּ דָם תְּבוּסָה הטמא רק מדרבנן,
 16 שמדאורייתא אינו טמא עד שיהיה בו רביעית שלמה שיצאה לאחר
 17 מיתה.
 18 מביאה הברייתא מחלוקת נוספת בדם תבוסה: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
 19 הָרוּג שִׁיצָא מִמֶּנּוּ רְבִיעִית דָּם וְהָיָה מוּטָל בַּמָּטָה וְדָמוֹ מְטַפֵּטֵף
 20 מהמטה לַגּוֹמָא, טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהַטָּפָה שָׁל מִיתָה [–שיצאה לאחר
 21 מיתה] מְעוֹרְבָת בּוֹ, ואף שכל טיפה וטיפה כשמתערבת יש רוב דם
 22 טהור כנגדה, אינה בטלה ברוב ומטמאה מטעם שיתבאר. וְחֻכָּמִים
 23 מְטַהְרִין, מִפְּנֵי

58. החדת קרבן הפסח, משום שטבול יום שני הוא ואין שני מטמא כלי.
 59. ואין חוששים שמא נגעה במים. אלא שצריכה להיזהר שלא תיגע
 60. במים, שטבול יום מטמא משקים ונעשים שלישי לטומאה. ואף
 61. שהמים חולין הם ואין שלישי בחולין, מכל מקום כיון שמיועדים הם
 62. לקרבן פסח, הרי הם חולין שנעשו על טהרת הקודש, וטברו בתחילה
 63. שחולין שנעשו על טהרת הקודש הרי הם כקודש שיש בו שלישי
 64. לטומאה. הָרוּזְי הַחֲכָמִים בהם בשני דברים, א. לֹמְדָר שאין טבול יום
 65. כשני בלבד, אלא החמירו בו לעשותו אף כראשון לטומאה, ולכן
 66. היושבת על דם טהור שדינה כטבול יום הָרִי הִיא כְּמַנְעַת מִמָּא מַת -
 67. כמי שנוגע בטמא מת שנעשה ראשון שהרי נגע באב הטומאה, ואם
 68. תיגע בקדשים תעשם שני. ובוהו החמירו בה יותר מבראשונה. ב.
 69. חולין שנעשו על טהרת הקודש אינם כקודש, ולכן אף נוגעת במים
 70. ואינם נטמאים, משום שאינה כמגע טמא מת אלא לְקַדְשִׁים, אבל
 71. לחולין דינה כטבול יום שאינו אלא שני ואין שני עושה שלישי
 72. בחולין, ובוהו הקילו יותר מבראשונה.
 73. וזה שהחמירו לעשות טבול יום כמגע טמא מת לקדשים הוא כְּרַבְרִי
 74. בֵּית הַלֵּל, אבל בֵּית שְׁמַאי אומרים שהחמירו לעשותו אף אב
 75. הטומאה כְּמִמָּא מַת, ואם יגע בקדשים יעשם ראשון לטומאה.

נמרא

76. מבאר הגמרא סברת החכמים בראשונה וסברתם כשחזרו בהם:
 77. ממה שבראשונה אמרו שהיושבת על דם טהור מערה מים לפסח, יש
 78. לדייק שְׁמַעְרָה בלא לגעת במים אִין [כן] דווקא כך מותרת, אבל
 79. שתהיה נִזְנַעַת במים לֹא, אף שחולין הם, אֶלְמָא שסברו שחולין
 80. שְׁנַעְשׂוּ עַל טְהַרְתּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ דְּמִו, ולכן אם תיגע במים ייעשו
 81. הם שלישי כטבול יום הנוגע בקודש. שאם הם בחולין אף שתיגע
 82. במים אין בכך כלום, מפני שאין טבול יום שהוא שני מטמא חולין.
 83. מבאר הגמרא סברתם כשחזרו בהם: אִימָא - אמור וברא הַכִּיפָא,
 84. הָרוּזְי לֹמְדָר הָרִי הִיא כְּמַנְעַת מִמָּא מַת שהוא ראשון, שאם תיגע במים
 85. נעשים שני, ודין זה הוא לְקַדְשִׁים - כשנוגעת בקדשים. ויש לדייק
 86. שדווקא לְקַדְשִׁים אִין [כן הוא] שיוולדת הרי היא כמגע טמא מת,
 87. אבל לְחֻלִּין לֹא, שאינה מטמאתם, אֶלְמָא שלאחר שחזרו סברו
 88. שחולין שְׁנַעְשׂוּ עַל טְהַרְתּוֹת הַקֹּדֶשׁ לֹא בְּקֹדֶשׁ דְּמִו. נמצא ששיטת
 89. החכמים בראשונה וכשחזרו בהם, תלוי במחלוקת התנאים (חולין
 90. לה): בחולין שנעשו על טהרת הקודש אם כקודש הם או שאינם
 91. כקודש.
 92. מוסיפה הגמרא לבאר מה ששינוי שטבול יום הרי הוא ראשון:
 93. מִתְּנִיתִין מְנִי, אֶבְיָא שְׂאוּל הִיא, דְּתַנְיָא, אֶבְיָא שְׂאוּל אומיר, מְבוּל
 94. יום הרי הוא הַתְּחִילָה - ראשון לטומאה לְקַדְשִׁים - כשנוגע בקדשים,
 95. ולכן בכוחו לְמַמָּא שְׁנִים - שעושה בנגיעתו שני, והשני עושה
 96. שלישי, ונקראים טמאים שמשמאים אחרים, וְהַשְׁלִישִׁי בכוחו לְפָסוּל
 97. אֶהָד - לעשותו רביעי, והרביעי נקרא רק פסול ולא טמא שאינו
 98. מטמא אחרים.
 99.

משנה

100. ממשיכה המשנה לבאר דיני יושבת על דם טהור: ומוֹדִים בית שמאי
 101. ובית הלל שהחמירו ביושבת על דם טהור להחשיבה כטמאה
 102. לקדשים, שְׁמִיד שטבולה, הִיא אוֹכְלֵת כְּמַעֲשֵׂר שני ככל טבול יום
 103. ולא החמירו בה יותר.
 104. וכן קִזְצָה - חותכת ומפרישה לָהּ חֵלֶה מן העיסה ועדיין אינה
 105. קוראת לה שם חלה, נמצא שאינה נוגעת אלא בחולין שאין טבול יום
 106. מטמאם, שאם תקרא לה שם הרי תטמאה בנגיעתה, שהרי טבול יום
 107. הנוגע בתרומה וחלה מטמאם, אלא מניחתה בכלי וּמְקַפְּתָה -
 108. ומקרבתו לשאר העיסה, שמצוה לתרום מהקרוב לדבר שעליו
 109. תורמים, וְאִז קוֹרָא לָהּ שֵׁם חֵלֶה.
 110. וכן אִם נָפַל מְרוּקָה וּמְדָם מִתְּהַרָה [ושדמה בימים אלו טהור] עַל כֶּכֶר
 111. שֶׁל תְּרוּמָה, מוֹדִים הֵם שְׁהוּא טְהוֹר, שהמשקים היוצאים מטבול יום
 112. טהורים.
 113.

1. שְׂרָאשׁוֹן רְאִשׁוֹן נִפְסָק - שיש הפסק בין טיפה לטיפה, ולפיכך אף
 2. שרובו לאחר מיתה, טהור, שמתחילה נפל דם טהור שמחיים בגומא
 3. ואחר כך טיפטף עליו דם מיתה, וכל טיפה וטיפה בטלה בדם הראשון
 4. הטהור. מקשה הגמרא: שְׁפִיר [יפה] - קְאָמְרִי לִיָּה רְבִנְיָן לְרַבִּי יְהוּדָה
 5. שאין דם הנוטף מטמא, שטבל בטהור, ומדוע לא קיבל דבריהם
 6. ומטמא. מתרצת הגמרא: רַבִּי יְהוּדָה הסובר שאין כל טיפה וטיפה
 7. בטלה, לְמַעֲמֵיהָ - הולך בזה בשיטתו בדם החייב בכיסוי שהתערב
 8. ברוב דם הפטור, דְּאִמְרַר אִין דָּם מְכַמְלָל דָּם שְׁמִין במינו אינו בטל
 9. וחיוב בכיסוי, ואף כאן אין טיפת הדם שלאחר מיתה בטלה בטהור.
 10. מביאה הברייתא עוד מחלוקת בדם תבוסה: רַבִּי שְׁמַעוֹן אומיר, צְלוּב
 11. [תלוין] עַל הָעֵץ שְׁדָמֻ שׁוֹתֵת לְאֶרֶץ בלא הפסק, וְנִמְצָא תְּחִיתוֹ
 12. רַבִּיעִית דָּם, מִמָּא הדם. רַבִּי יְהוּדָה מְטַהֵר, משום שְׁכַשְׁהוּם שׁוֹתֵת
 13. מִמֶּנּוּ כשהוא על העץ, אֲנִי אומיר שְׁפָה שֶׁל מִיתָה נשאר עוֹמְדָת
 14. לוֹ עַל גַּב הָעֵץ, ומה שהתאסף תחתיו הוא דם שמחיים וטהור.
 15. מקשה הגמרא: וְרַבִּי יְהוּדָה המטהר משום כך, נִימָא אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהָ
 16. - יאמר כך לעצמו גם ברישא במוטל במיטה, שאף שם טהור את
 17. הדם שבגומא, משום שְׁאִנִּי אומיר טָפָה שֶׁל מִיתָה עוֹמְדָת עַל גַּב
 18. הַמְּטָה, ומה שהתאסף תחתיו הוא דם שמחיים, ויש לטהרו בצלוב.
 19. מתרצת הגמרא: שְׁאִנִּי בְּמַטָּה דְּמַחְלָלָה - שאין טיפה של מיתה
 20. נשארת לנמוך במיטה, משום שיש בה חללים ונקבים ודרכם מחלחל
 21. הדם ונפל לארץ, מה שאין כן בצלוב אפשר שהטיפה של מיתה
 22. נשארת על העץ.

משנה

23. א. הטמא שטבל קרוי טבול יום עד צאת הכוכבים, ודינו כשני
 24. לטומאה, שנאמר (ויקרא יא לב) 'בַּיָּמִים יוֹבֵא וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהַר',
 25. הרי שהכתוב קראו טמא (שבת יד). וכיון שאינו אלא כשני, נמצא
 26. שאינו מטמא חולין, שאין שני עושה שלישי בחולין אבל אם נגע
 27. בתרומה עושה אותה שלישי, ואם שלישי זה נגע בקדשים עושה
 28. אותם רביעי. משנה (כלים פ"א מ"ה), רמב"ם (שאר אבות הטומאה
 29. פ"ה ה"ג).
 30. ב. יולדת היושבת על דם טהור, דהיינו שטבלה אחר ימי טומאת
 31. לידתה, שהם שבועיים לנקבה ושבוע לזכר, הרי היא טבולת יום
 32. ארוך עד, אחר ימי טהרתה, שהם ששים וששה לנקבה ושלושים
 33. ושלשה לזכר, שבימים אלו אם ראתה דם אינה מטמאה, ועל כן
 34. נקרא דם טהור. ודינה בימים אלו כטבול יום, ועדיין אינה אוכלת
 35. תרומה עד שיכלו ימי טהור, כדכתיב (ויקרא יב ד) 'בְּכֹל קֹדֶשׁ לֹא
 36. תִּגַּע' ולמדו מפסוק זה (ביבמות עה). שאף בתרומה אסורה.
 37. ג. אלו הן דרגות הטומאות, המת עצמו הוא הדרגה העליונה של
 38. הטומאות שהיא אבי אבות הטומאה, והנטמא ממנו הוא אב
 39. הטומאה, וכן חוב הזובה הנדה ויולדת הרי הם אבות הטומאה.
 40. והנטמא מאב הוא וולד הטומאה ונקרא אף ראשון לטומאה, והנטמא
 41. מראשון הוא שני לטומאה, והשני לטומאה אינו מטמא חולין אלא
 42. תרומה וקדשים בלבד, ונעשים שלישי לטומאה, והשלישי אינו
 43. מטמא אלא קדשים בלבד, ונעשים רביעי לטומאה, והרביעי אינו
 44. מטמא כלום.
 45. כל מקום שנאמר באוכלין פסול, פירושו, שהוא עצמו טמא, אבל אין
 46. בכוחו לטמא אוכלין אחרים. רמב"ם (טומאת מת פ"ה ה"ח - ט, שאר
 47. אבות הטומאה פ"א ה"א - ד).
 48. ד. חולין שנעשו על טהרת הקודש, היינו שקיבל עליו לשמורם
 49. בטהרה כקדשים, נחלקו בהם תנאים (חולין לה): האם נוהג בהם
 50. תורת קבלת טומאה כקדשים וכדינם המבואר לעיל ב' - ג' וחיוב
 51. לנהוג בהם בטהרה כפי קבלתו, או שאינם כקדשים משום שאין ממש
 52. בקבלתו.
 53. המשנה מבארת את גרי טומאת יולדת היושבת על דם טהור:
 54. כְּרָאשׁוֹנָה הִיּוּ אומרים, הַיּוֹשֵׁבֶת עַל דָּם טְהוֹר - משעה שטבלה
 55. מטומאת הלידה עד אחר יום השמונים ללידת נקבה וארבעים לזכר,
 56. שדינה אז כטבול יום, הִיתָה מְעַרָה [מותר לה לערות] מִיָּם לְצוּרֵךְ
 57.

34 ומי רגליו **שְׁהוּא אֵב הַטּוֹמְאָה** מדאורייתא.
 35 שנינו במשנה: **בֵּית שְׁמַאי** אומרים, צריכה טבילה באחרונה, ובית
 36 הלל אומרים, אינה צריכה טבילה באחרונה. מבררת הגמרא: **מֵאֵי**
 37 **פְּיִינְיָהּ** – במה מחלוקתם. מבארת הגמרא: **אִמָּר רַב קַמְיָא**, כיוולדת
 38 שהיא **טְבוּל יוֹם אֶרְוֵךְ אֵיכָא פְּיִינְיָהּ**, שביט שמאי החמירו בה יותר
 39 משאר טבול יום, משום הסח הדעת שבאריכות הזמן מאז שטבלה.
 40 ובית הלל לא חששו לכך והרי היא ככל טבול יום המותר בתרומה
 41 בהערב שמשו ללא טבילה נוספת.

משנה

42 אשה המתחלת לראות דם, הרי היא נדה שבעת ימים. בין שראתה
 43 דם פעם אחת ובין שראתה כל שבעת הימים ובוים השביעי לפנות
 44 ערב פסקה מלראות, מן התורה וטבלת היא לילל שמיני והיא
 45 טהורה, שנאמר (ויקרא טו יט) **שְׁבַע יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ**. ולאחר ימי
 46 נדתה מתחילים אחד עשר ימי זיבה, ועליהם נאמר (שם כד) **יָאֵשָׁה**
 47 **כִּי יִזּוּב זֹבֵב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת נִדְתָּהּ וְגו'** טמאה הוא, ש'בלא
 48 עת נדתה' היינו אחד עשר ימים אלו, ונקראים 'אחד עשר יום שבין
 49 נדה לנדה', שאם ראתה בהם דם הרי היא זבה. ודינה הוא, שאם
 50 ראתה יום אחד או יומיים נעשית זבה קטנה, וצריכה לשמור יום אחד
 51 נקי כנגדם, שאם לא תראה בו טובלת בסופו וחוזרת לטהרתה. ראתה
 52 שלשה ימים רצופים נעשית זבה גדולה, וצריכה לספור שבעה ימים
 53 נקיים וטובלת ביום השביעי ומביאה קרבן ביום השמיני. לאחר אחד
 54 עשר ימי הזיבה, כשתראה דם, הרי היא שוב נדה שבעה ימים,
 55 ואחריהם מתחילים שוב אחד עשר ימי הזיבה וכן לעולם.
 56 במשנתנו נחלקו בית שמאי ובית הלל כשראתה ביום האחד עשר,
 57 האם גם בזה דינה ששומרת יום כנגד יום: **הַרְוֵאָה** דם ביום **הָאֶחָד**
 58 **עֶשֶׂר** מסיום ימי זיבתה, שהינו האחרון שבימי זיבה, שאף אם תראה
 59 למחרתו לא יצטרף לחשבו כיום שני לזיבה, ו**טְבוּלָה לְעֶרֶב** בלא
 60 ששמרה יום כנגד יום ו**מְשַׁמְשָׁה**, **בֵּית שְׁמַאי** אומרים, היא ובוועלה
 61 **מִטְמְאִין מְשַׁבֵּב וּמוֹשֵׁב** ששכבו וישבו עליהם אף בלא שנגעו בהם,
 62 והם יטמאו אוכלים ומשקים. ובשוגג **תִּיבִין פְּקָרָבָן**, ככל שומרת יום
 63 שנבעלה. מפני שסוברים שאף ראיית יום האחד עשר צריכה שימור
 64 ביום שלאחריה, אף שאין הוא מצטרף לעשותה זבה גדולה אפילו
 65 כשתראה בו שהרי הוא כבר בימי נדתה.

1 מביאה המשנה שנחלקו באופן טהרתה: **בֵּית שְׁמַאי** אומרים, אף
 2 שטבלה בסוף ימי טומאתה, עדיין **צְרִיכָה טְבוּלָה בְּאַחֲרֹנָה** – לסוף
 3 שמונים יום ללידת נקבה וארבעים לזכר, בלילה שאחר יום השמונים
 4 או הארבעים, להתיירה בתרומה, משום שהסיחה דעתה מאכילתה
 5 מחמת שעבר זמן רב מטבילתה הראשונה. **ובֵּית הַלֵּל** אומרים, **אֵינָה**
 6 **צְרִיכָה טְבוּלָה בְּאַחֲרֹנָה**, שאין היסח הדעת פוסלה מתרומה.

נמרא

7 מבארת הגמרא הטעמים בדיני המשנה: מה ששנינו שמתרת לאכול
 8 מעשר שני, הטעם, **דְּאִמָּר מַר**, שטבול יום מיד **שִׁכְבָּל וְעֵלָה**
 9 מטבילתו, **אוּכַל בְּמַעֲשֵׁר שְׁנִי**, ואין צריך להמתין להערב שמש אלא
 10 לאכילת תרומה.
 11 ומה ששנינו **וְקִוְצָה לָהּ חֵלָה בְּלֹא קְרִיאַת שֵׁם**, הטעם שלפני קריאת
 12 שם נוגעת בעיסה, משום שחולין **הַטְבוּלִין** – האטורים באיסור טבל
 13 מפני שחייב להפריש חלה מהם, **לֹא כְּחֵלָה דְמוֹ** – אינם כחלה
 14 שהשני מטמאה כתרומה אלא הרי הם ככל חולין, ולכן אינה
 15 מטמאתם בנגיעתה, שהיא כטבול יום שדינו כשני שאינו מטמא
 16 חולין.
 17 ומה ששנינו **וּמְקַפֵּת** – ומקרבתו לשאר העיסה, הטעם, **דְּאִמָּר מַר**
 18 (חלה פ"א מ"ט) **מְצִינָה לְתָרוּם** – להפריש חלה מן **הַטְבוּקָה** –
 19 כשהטבל שבעיסה וחלתה, סמוכים זה לזה בשעת ההפרשה.
 20 ומה ששנינו **וְקִוְצָה לָהּ שֵׁם** לאחר שהפרישה. מבארת הגמרא,
 21 שקריאת השם צריכה שתהיה על העיסה המופרשת כשהיא
 22 **[מֵאֲבָרָא]** – מחוץ לכלי שבו שאר העיסה.
 23 מבארת הגמרא החידוש שבדבר: **סְלִקָא דְעֵתָךְ אֲמִינָא שְׁנַגְוֹד דְלִמָּא**
 24 **אֲתִי לְמַנְעָה פֶּה (מֵאֲבָרָא)** – שמא תבוא ליגע בחלה אחר קריאת
 25 השם ותטמאה, **קָא מְשַׁמְעֵ לָן** שאין לחוש לכך.
 26 ומה ששנינו **וְאִם נָפַל מְרוּקָה עַל כֶּבֶר תְּרוּמָה** שהוא טהור, מבארת
 27 הגמרא, **דְּתַנֵּן (טבול יום פ"ב מ"א)**, **מְשַׁקָּה טְבוּל יוֹם** – משקין
 28 היוצאים מגופו כגון רוק ודמעת עינו (**מְשַׁקֵּין הַיּוֹצְאִין מִמֶּנּוּ**), דינם
 29 **כְּמְשַׁקֵּין הַנוֹגְעֵ בָהֶם** – שהטבול יום נגע בהם, **וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ** – בין
 30 משקים היוצאים ממנו ובין משקים שנוגע בהם, **אֵינָן מִטְמְאִין**
 31 מהטבול יום, שאין טבול יום שהוא שני מטמא חולין, וגם חכמים לא
 32 גזרו בהם טומאה. **חִוּין מְשַׁקָּה הַזָּב** – מעינות הוב שהם זובו ורוקו